

Asia: VN/5843/2026

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuudesta sekä seurannan vähimmäistiedoista ja vähimmäistiedon hallintamalleista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne tähän tekstikenttään

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta lausua sosiaali- ja terveysministeriön asetuksesta hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuudesta sekä seurannan vähimmäistiedoista ja vähimmäistiedon hallintamalleista. Asetuksen tavoitteet ovat perusteltuja ja kannatettavia. Yhtenäiset toimintamallit ja tietopohja ovat välttämättömiä hyvinvointialueiden talouden ohjattavuuden, tuottavuuden parantamisen ja palvelutuotannon kehittämisen kannalta.

Suomen Yrittäjät korostaa, että taloustietojen keräämisessä ja niihin liittyvissä mittareissa on otettava käyttöön nykyistä kattavammat ja kansallisesti yhtenäiset toimintatavat. Hyvinvointialueilla on keskeinen rooli julkisen talouden kestävydessä, ja tuottavuuden parantaminen sekä kustannusten hallinta edellyttävät tarkkaa, vertailukelpoista ja läpinäkyvää taloustietoa.

Konkreettisesti erilaisten kirjaamistapojen ongelmat nousivat esiin helmikuussa 2026 päättyneessä valtiovarainministeriön koordinoimassa Yksikkökustannus-hankkeessa. Hankkeessa havaittiin, että hyvinvointialueilla on toisistaan poikkeavat tavat kirjata suoritteita sekä seurata toimintojen kustannuksia ja tuottavuutta yksikkö- ja palvelutasolla. Tämä vaikeutti tietojen kokoamista ja johti siihen, että laskenta jäi alueiden väliselle keskiarvotasolle. Laskennassa ei myöskään eriytetty oman tuotannon ja ostopalvelujen kustannuksia, mikä heikentää tiedon hyödynnettävyyttä päätöksenteossa. Laskennan jatkokehittäminen siirtyi sosiaali- ja terveysministeriön ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen vastuulle.

Suomen Yrittäjien näkemyksen mukaan kustannussäästöjen ja tuottavuuden parantamisen kannalta on välttämätöntä vauhdittaa yksikkökustannuslaskennan kehittämistä siten, että kustannuslaskenta ulotetaan aidosti yksikkötasolle, ja oman tuotannon ja ostopalvelujen kustannukset erotetaan systemaattisesti toisistaan.

Tarkka kustannustieto on keskeinen tiedolla johtamisen väline palveluverkon kehittämisessä ja tuotantotapojen valinnassa. Se on myös edellytys avoimelle ja vertailukelpoiselle arvioinnille julkisen ja yksityisen palvelutuotannon välillä.

Suomen Yrittäjät esittää, että tiliöintikäytännöt ja kustannusten kirjaamisen periaatteet määritellään kansallisesti ja että hyvinvointialueita veloitetaan toimittamaan yhtenäisellä tavalla lasketut kustannustiedot yksikkökohtaisesti Terveysten ja hyvinvoinnin laitokselle sekä keskeisille ministeriöille. Näin voidaan mahdollistaa luotettava vertailu yksiköittäin alueiden sisällä, alueiden välillä sekä suhteessa yksityisesti tuotettuihin palveluihin.

Verovaroin tuotettujen palvelujen kustannuksiin ja resurssien kohdentamisella saavutettuun vaikuttavuuteen liittyvä avoimuus lisää luottamusta ja luo pohjan palvelujen jatkuvalla kehittämiselle. On tärkeää, että tiedonkeruussa ja raportoinnissa hyödynnetään tehokkaasti digitaalisia ja teknologisia ratkaisuja sekä karsitaan päällekkäistä ja hallinnollisesti kuormittavaa työtä.

Lisäksi ehdotamme, että hyvinvointialueiden toimintaa ohjaavilla ministeriöillä sekä toimintaa valvovalla Lupa- ja valvontavirastolla on oltava mahdollisuus tehdä ehdotuksia vähimmäistiedoista ja niiden muuttamisesta. Nyt mahdollisuus on kirjattu hyvinvointialueille ja HUS-yhtymälle.

Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että asetuksen toimeenpano tukee aidosti hyvinvointialueiden talouden ohjausta, tuottavuuden parantamista ja tarkoituksenmukaisten tuotantotapojen valintaa. Ilman yhtenäistä, yksikötason kustannustietoa päätöksenteko jää väistämättä puutteellisen tiedon varaan.

Rajala Katja
Suomen Yrittäjät ry